

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetéseket és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.

Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautóca 120. sz.

Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Vogelnél (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.

Nyitlér sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj 1872. egész évre 12 frt., félévre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

A kolozsvári városi szervezésről.

Városunknak jelenleg ez levén közvetlen, legelső s legfőbb napikérdése, ma lapunk főhelyén tüzetesen erről szólnunk, s polgártársaink figyelmét saját érdekében s egész városi közönségünk érdekében önjegy iránti érdeklődésre hívjuk fel most, míg nem késő.

Tudva van, hogy az a szervezési munkálat, mely mindnyájunk vagyon- és jogévézetét, jólétét és közteherviselését, háza nyugalomát és társadalmi viszonyait, szóval polgári életét e város kebelében évek hosszú sorára nagymértékben elhatalmasítja, előbb egy 20-as, majd egy 40-es bizottság, utóbb a képviselő-testületnek ezen 40-esekkel alkotott többsége által oly módon volt szervezve, hogy a szerint a főispán és polgármester tetszés szerint igazgathatták volna városunk minden dolgait, annak pénzét, a mi személyünk és vagyunkunk felett korlátlanul rendelkezhetek volna, a tanácsot sok századok gyakorlatán sarkalló önálló hatáskörétől megfosztani a tisztviselőket gépekké tenni megkísérlették, a tisztviselők számát és fizetését a városi közpénztár ereje felett megnöveltetni ajánlották, a képviselő-testület nevében a magas kormányhoz tett felterjesztésben a fizetések felemelése indoklásul a pénztárban fölösleget mutatnak ki, s munkálatukat megerősíteni kérték.

Harminczhat képviselő s birtokos polgár a szervezés főbb ágaira külön munkálatot terjesztett képviselői által egyenesen a miniszter elé, adatok alapján fejte fel városunknak polgári rendeltetését, a vármegyékkel egy mérték alá nem vonathatóságát, a törvény által meghagyott autonómia határai közé kívánta szorítani a polgármestert, fenttartani a tanács önálló jog- és hatáskörét, nem engedni korlátlan pénztárványozást a tanács hite nélkül senkinek, nem a tisztviselők számát ajánlta növeltetni, hanem azok buzgóságára s czélszerű ellenőrzésére kívánt munkálatával hatni, a kiadásokkal pedig bizonyos bevételei határai közt maradást s a fizetéseknek rovatalból nem emeltetését hozta javaslatba.

A miniszter dicsőre emlékeztet meg leiratában mind a két munkálatról, leiratához csatolta a külön véleményét, de alapul a képviselőtestület hivatalosan készült munkálatát vette s terjedelmes practicus és a város javára czélzó észrevételeket tett annak éppen legkényesebb pontjaira oly módon, hogy azokban a külön vélemény és munkálat pártolói legnagyobb részben megnyugodtak; mert az a polgármesteri minőségű határozatot kielégítőleg korlátozta közé szorította, a tanács önálló jogkörök sokban el volt ismerve, a pénztárványozás megnyugtatólag körülírva, a tisztviselők létszáma és fizetése megállapításánál a lehető takarékoskodás, s a városi vagyoni erejéhez mért költségek komolyan hangsúlyoztatottak, szóval: a miniszteri leirat teljesen alkalmas volt arra, hogy a pártok azon az alapon kezdet fogjanak, a helyzetet úgy fogják fel, hogy nem egymásnak, de a miniszteri leiratnak kell elvi áldozatokat kölcsönösen hozni, s a szervezési munkálatot, tekintettel a különvéleményre úgy alakították, hogy abban mint egyedül a város közjára czélzó s valóban minden illetők közakarátával alkotott miben mindenki megnyugodjék, a kedélyek lecsillapuljanak, s polgári és családi békénk ismét helyreálljon.

De a városunkban uralkodó párt nem úgy akarta. Elhalasztották a szervezési ügy tárgyalását a képviselő-választások utánra. Ekkor kiadták a miniszteri leiratot a 40-es bizottságnak, a mely pedig munkálata kezdetekor feladatát teljesen bevégezvén, többé nem létezett. Ez a miniszteri észrevételeket tárgyalás alá vette, a mi tetszett nekik, elfogadták, az ilyenek irányi és kisebb fontosságúak; a mi nem tetszett, t. i. a lényegesebb részek, a miniszteri leirat egyes helyeinek indokolatlan, hosszadalmas, gyerekes és olykor a miniszteri tekintélyt valóban sértő modorban tartott polemizálása után elvetették, a külön munkálatot teljesen ignorálták, véleményök s ajánlataik elfogadtatásának bizonyos tudatában jelentéseket a képviselő-testülethez felirat

alakjában beadták, szept. 13-14-én ismét csak a 40-esekből való, még e háládatlan dolgot meg nem unt feltétlen hűvekkel elfogadtatták, a polgármesteri mindenhatóságot helyreállították, a tanács hatáskörét, a hol csak lehetett, szűkebbre szabták, a tisztviselők száma és fizetése felemelését újból kimondották, a 36-osok ellenzéseit a tanácsosok és az igen érdemes jegyző ur által csaknem kényszer útján létesített 5-6 szavazatröbbséggel megszavazták, s egy képviselő azon kérdésére, hogy a külön munkálat mint a miniszteri leirat kiegészítő melléklete, avval együtt ennek aláírói jövőendő igazolásul levéltárba tétessék, mint Nagy Péter képviselő ur szerint a képviselőtestület elé nem az ajtón, hanem az ablakon bejött müre nézve az ment határozatba, hogy a levéltárba nem foglalhat helyet, hanem visszaadandó annak, a ki a külön munkálat kísérelő iratában legelső helyen van aláírva.

A különmunkálat aláírói közül Simon Elek és Jakab Elek maguk és elvtársaik nevében, a hozott határozatoktól eltérő nézeteiknek a magas kormány elébe terjesztésére jogukat fentartván, a szervezési munkálat első és főága a jelölt napon bevégeztetett, a következő gyűlésre a 40-es bizottságnak az árvaügyet illető külön részre tett ajánlata tüzetvén ki tárgyalásra. Erről később szólnunk, most az eddig történetek mondunk el némely észrevételeket.

Kolozsvár nem vármegye, hanem város; polgárokból áll, polgári rendeltetése s mint erkölcsi testületnek saját háza-tüze van, fekvő és felkelhető vagyonnal bir, melyeket véd és gyarapít, gazdaságot folytat, intézeteket tart fen, feles jövedelmet kezel, az államban a közeposztályt képviseli, erős és nagyszámu értelmiségről rendelkezik, a kikben a jogérzetet a műveltség és vagyon a vármegyék népénél határozottabban táplálja és fejti; itt erőszakal uralkodni igen, de az erőszakot tartós alapra fektetni nem lehet, a tanácsból bábót csinálni autonómiánk elleni bűn, pénzünk, személyünk, tetszés szerint rendelkezni akarni okatlan törekvés. A tisztviselők szaporítása nem kezessége egy jobb közigazgatásnak.

Nem az a baj, hogy kevés a tisztviselő, hanem az, hogy nem dolgozik kellőleg, 2-3 éves hátraléka hever asztalában, mégis későn megy irodába. Köteletségérzés és hű munkásság, ez szükséges nálunk. Az ilyeneknek annak idejében habár rovatallal is késznek lennénk megszavazni a fizetés-jobbitást is; de tudatlanoknak és tunyáknak nem: már pedig az uralkodó párt bizonyára mindent megkísérli, hogy engedelmes szavazóit újból megvalósítsa.

A fizetésemelésre nézve határozottan állítjuk, hogy Kolozsvár pénztára nem áll active, azt 10 ezer forint körüli tiszta adósság s 38,000 forinton feljüli fedezeti hiány terheli; a házi pénztár actívuma úgy áll, hogy természetköz szerint azt terhelő kiadások más rovatokba vannak téve, így a tizedkötség és a rendőrségi czim alatti 13,000 forint, a hus- és boracsis és tiszt szállítások sat., a mik mind illetéktelenül képeznek külön rovatot, mert azokat mind nekünk és a mi házi pénztárunknak kell fedezni. Nagy merészség kell ahoz, a mit az uralkodó párt nálunk elkövet, a midőn zsebünkbe egyszerre 18,000 forintot ajánl kirovatni tisztí fizetéspótlókra és rendőrségi új személyzetre. Régen a kormányzások idejében egy szolgának sem lehetett 100 forintot rendszerezni, míg ki nem mutatta a tanács, hogy valóban és pedig állandó pénztári fölöslege van. Ma jól rendezett magán társulatoknál, vagy vallások és nevelésügyi intézeteknél a fizetésjavítás egyedül úgy hozható javaslatba, ha van rá actív alap. A miniszterium egy forintot nem költhet, ha ki nem tudja mutatni a fedező erőt. Mi pedig csak úgy könyveden kirovatni ajánljuk polgárainkra az előbb megjelölt roppant összeget!

Hová vezet ez? A koldusbothoz, Bukovina sorsára.

Tartsuk fen szűk keresményünk, házukat, neveltsük gyermekeinket, fizessük az adót, ut-

csinálásra, kaszárma-bérlésre, tiszt szállításokra fizessük a rovatalt, s még ezeken feljüli teremtsünk 18,000 forint kiadást s azt röjök ki magunkra.

Kérjük a magas kormányt, tartóztassa fel kezét mesterkelt többségünknek zsebeinkből való e túlságos gazdálkodásban! Ennek egy általános elkedvetlenedés és a királyi adó megfizetésére való képtelenség lesz szomorú következménye. Régen hathatósan védte a kormány a vivum aerariumot, a misera plebs contribuens-t — mi valóban most a legutósók vagyunk.

A „Kol. Közlöny“ eredeti távsürgönye.

Feladatott: Pesten sept. 16-án 6 órakor este.

Érk. Kolozsvárra „ „ 16-án 12 ór. éjjel.

A magyar delegáció elnökévé megválasztott gróf Majláth Antal; alelnökké Perczel Béla; jegyzökké: gr. Zichy-Ferraris Viktor, Bujanovics Sándor, Széll Kálmán; questorrá gr. Szapáry Antal. A delegatiokat a király holnap fogadja.

Országgyűlés.

A képviselőház sept. 14-iki ülése.

Elnök: Bittó István.

Jegyzők: Szeniczey Ödön, Kiss Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Gr. Lónyay, Pauler, Tóth, Wenckheim, Trefort, Szilágyi.

A múlt ülés jegyzőkönyve észrevétel nélkül hitelesítették.

Elnök: Udvarhelyszék törvényhatósági bizottmánya Háromszék közönségének a mármaros-sziget-brassói vasútvonal kiépítését s a költségek kamat biztosítását tárgyzó kérelmét pártolja.

Sopronmegye közönsége kéri, hogy a Kolozsvárt felállítandó egyetem iránti törvényjavaslat minél előbb tárgyalassék.

Elnök: Máriássy Béla és Groisz Gusztáv képviselő urak a szabályszerű 30 nap fentartása mellett igazoltaknak nyilvánítottak.

Kihirdették a tegnapi szavazás eredményét. A delegációra beadott összesen 216 szavazat; ebből teljesen üres volt 3, egy darabra kizárólag Deák Ferencz volt feljegyezve, néhány képviselő kijelentette, hogy nem szavaz.

Legtöbb szavazatot nyertek: Rendes tagok: Karácsonyi Guidó gr. 205, Beöthy Ákos 203, Bittó Kálmán 201, Bujanovics Sándor 210, Ciotta János 207, Eber Nándor 209, Falk Miksa 207, Házmán Ferencz 209, Horvát Boldizsár 210, Halassy Gyula 199, Horváth Lajos 206, Hodossy Imre 202, Kálnoky Pál gr. 205, Kemény Gábor b. 202, Kis Miklós zolyomi 205, Lónyay János 203, Lészay Lajos 205, Mihályi Péter 204, Paczolay János 202, Perczel Béla 204, Petrovay Ákos 201, Prileszky Tádé 204, Péczy Manó gr. 206, Podmanczyk Frigyes b. 211, Pulszky Ágost 197, Rudics József 106, Sennyey Pál b. 209, Szapáry Gyula gr. 211, Széll Kálmán 211, Szeniczey Ödön 199, Szögyényi, László 210, Ürményi Miksa 210, Wármann Mór 212, Wass Samu gr. 201, Wodianer Albert b. 200, Zsedényi Ede 210, Erdődy István gr. 208, Jakics Antal 207, Miskátovics József 201, Kranjovics Mirkó 208. — Póttagok: Barcsay Ákos 208, Benedikty Albert 206, Brogyányi Vincze 208, Földváry János 203, Hunyady László gr. 208, Lukács Béla 201, Szirmay Ödön 208, Stoll Károly 208, Trauschenfels Emil 205, Horváth Mirkó 208.

Elnök: Ennélfogva azon képviselő urak, kiknek nevei az imént felolvastattak, a delegációba megválasztottaknak jelentetnek ki.

A függő adósságok ellenőrzésére kiküldött bizottságok tagjaira a szavazás következő eredményt adott: Összesen beadott 253 szavazat. Ezekből kapott: Kvassay László 105, Kálnoky Pál gr. 195, Farkas Gyula 194, Bohus Zsigmond 193 szavazat.

tot. Mint póttagok: Erdődy Rudolf gr. 195, és Földváry János 193 szavazatot nyertek.

A könyvtári bizottságra beadott összesen 252 szavazat, ezek közül nyertek: Horváth Mihály 196, Hoffmann Pál 105, Kautz Gyula 195, Vécsey Tamás 195 és Pulszky Ágost 193 szavazatot.

Elnök: A felolvasott jegyzékekben foglalt képviselő urak tehát a két bizottságba meg vannak választva.

A főrendiháznak izenete van, méltóztassék azt meghallgatni.

Pallavicini Ede őrnagy, a főrendiház jegyzője: Mélt. elnök ur! Tisztelet képviselőház! A főrendiház megbízásából van szerencsém a függő államadósság ellenőrzésére és a közös ügyek tárgyalására a törvény értelmében kiküldendő országos bizottságra történt választás eredményét előtűntető jegyzőkönyvi kivonatokat tudomásvétel végett tisztelettel átadni. (Éljenek.)

Elnök: Tudomásul vétetik. Azt hiszem, hogy a t. ház elrendeli, hogy hasonló tudomás végett a függő államadósság ellenőrzésére és a közös ügyek tárgyalására itt választott bizottságok jegyzéke szintén a főrendiházzal közöltessék. (Helyeslés.)

Következik a napirend, vagy is az országgyűlést megnyitó trónbeszéd fölolvása azon czélból, hogy a fölirat iránt intézkedjék a ház.

Zsedényi Ede: T. ház! A legfelsőbb trónbeszédre egy válaszfelirat szokott készíttetni és a legközelebb lefolyt két országgyűlés alatt ezen válaszfelirat elkészítésére egy küldöttség nevezetett ki a ház, kebeléből, oly formán, hogy azon tagjai a háznak kik az ezen küldöttség által készített válaszfeliratban kifejezett nézetekkel ellenkező véleményben volnának, a házszabályok szerint 5 nap alatt külön felirati tervezett nyújtanak be. Azt javasolom tehát, hogy a tanácskozáson sieteltése és könnyítése tekintetéből ugyanazon módot kövessük most is, t. i., hogy a ház a hétfőn tartandó országos ülésben egy 12 tagból álló bizottságot válasszon, mely a válaszfeliratot elkészítvén, azt minél előbb a ház elé terjessze. Ezen válaszfelirati javaslat, a többi a házszabályok értelmében netalán betervezendő válaszfelirati javaslatokkal együtt kinyomtatván, a ház által tárgyalás végett napirendre fog tűzteni.

Ajánlom ezen indítványomat a t. házfigyelmebe. (Helyeslés.)

Elnök: Méltóztatnak ezen indítványt elfogadni? (Elfogadjuk.)

Tehát ezen bizottság megválasztását hétfőre tűzöm ki.

Zsedényi Ede: Arra kérem a t. elnököt, hogy miután hétfőn több bizottságot választunk, jelesen a tanügyi bizottságot is, az osztályokat is újból alakítjuk, egy órákor pedig a delegatiók tartanak ülést, méltóztatnék a ház engedelmével 9 órára kitűzni az ülést.

Elnök: Tehát hétfőn 9 órakor kezdendő ülésre méltóztassanak szavazati jegyeiket elhozni.

Lónyay Menyhért gr. Vannak nagy fontosságú tárgyak, melyekre nézve, ha interpellatio intéztetik a ministeriumhoz, részint némelyek megnyugtatósára, részint bizonyos tényeknek felderítésére szükséges, hogy mentől előbb adassék meg a válasz. A tegnapi napon Nicolits Sándor képviselő ur a szerb patriarcha választása ügyében interpellatiót inézett hozzám. Én ohajtottam volna ma e tárgybán válaszolni, de úgy hiszem, hogy a t. képviselő ur nincs jelen. A t. ház engedelmével tehát a legközelebbi ülésben meg fogom azt tenni. Ezt csak azért jelentem, nehogy a t. képviselő ur akkor szintén meg nem jelenvén a választást ismét elhalasztani kénytelenitsem. (Helyeslés.)

Következik a napirend második tárgya: Györffy Gyula indítványa az udvarhelyszéki választásra vonatkozólag.

Indítványozónak felszólalása után a ház ezen indítvány tárgyalását a szerdai ülés napirendjére tűzi ki.

Beosztattak ezek után több igazolt képviselőket az osztályokba.

Legközelebbi ülés hétfőn d. e. 9 órákor.

Lapszemle.

A „Pesti Napló“ Trefort ur teendőiről első sorban értekezik, s kívánalmait egy szóval így fejezi ki: „közigazgatási kormányunktól mindenekfelett kitűnő szervezőképességet kell megkívánnunk, anynyival inkább, mert a minő organizációt tanügyünk most nyer, ez szolgáló továbbfejlődésének alapjául, s tán kulturánk egész jövőjére határozó leendő. Először is a tanítóképezdéket kell szaporítani, s a meglevőket a paedagogia jelen követelményeinek megfelelőleg kell átalakítani; másfelől sokkal nagyobb számú szegény, de tehetséges ifjakat kell felnevelni. A képezdők mellett a tanfelügyelet reformja is égetőleg szükséges. Óhajtja azt is, hogy a köznevelési intézményekkel a realiskolákkal kapcsolatban minél több helyen állítsanak oly iskolákat, melyekben a növendékekkel nemcsak technikai ismeretek taníttatnak be, de egyszersmind általános műveltségük is fejlesztetik. Merjük állítani, hogy Magyarországon a szaktanításnak sokkal nagyobb fontossága van, mint a nyugot európai országokban. — Az úgynevezett jogakadémiák helyét minél előbb kellő számú egyetemnek a technikai főtanodák fogadják el.

A „Pester Journal“ nem tudja, ki verni fejéből Ghyczy azon mondatát, hogy ő „lejárta magát“ az által — mert meggyőződésének kifejezést adott. — A nemes férfiú mondata — ugymond — szomorú világot vet helyzetünkre. — De szerencsére, gondoskodva van arról, hogy ne járhasse le magát. A nemzet bekés reformmunkálkodást óhajt, ez pedig nem állhat be addig, míg a pártokat öt éven keresztül elkülönített választási romba nem omlik. Ghyczy kimondta a szót, hogy a közjogi alap veszélyeztetése nélkül is le lehet a választást dönteni; oly férfiú pedig, a ki kimondott szava által oly nagy érdemet szerzett magának, mint Ghyczy, le nem járhatja magát!

A kolozs-dobokamegyei néptanítók egyletének közgyűlése.

II. nap. Szept. 13-án.

A gyűlés ma már nem volt oly nagyon látogatott. A felolvasott tegnapi jegyzőkönyv csekély módosítással helyben hagyatott, hitelesítése egy kiküldendő bizottmányra bízott. A titkár felszólalása nyomán Böjthe László szász-fenesi néptanító bizatik meg a gyalui kör szervezésével. Következett a számadásvizsgáló-bizottság jelentése. E bizottság elnöke Jancsó Lajos azon véleményét fejezi ki, hogy a számadásokba hiba nincsen, s hogy a pénzék hűen voltak kezelve; de formahiány miatt nem szerzethetett meggyőződést afelől, p. hogy a pénztárnok nem szenvedett-e kárt; ez okból a pénztárnokot a felelősség terhe alól fel nem oldozhatja s indítványozza, hogy az új választmány által adott táblázatok szerint készítse el a pénztárnok az 1871/2 évről is számadásait. A közgyűlés Jancsó ur indítványát azon hozzáadással teszi magáévá, hogy a jelenlegi bizottság maradjon meg, s a számadásokat, ha majd azok oly

TÁRCZA.

Faidherbe tábornok.

„Ha Gambetta jutna a francia köztársaság elnöki székére — írja a „D. News“ — bizonyosan Faidherbe tk lenne hadügyministere s a francia hadsereg fölött egy mogorva Cassius typusu tábornok parancsnokolna. Vannak Chanzysták és Faidherbisták s amazok talán jóval számosabban emezeknél, azonban csak sötét, szemüveges arcába kell tekintenünk Bapaume, Pont-Noyelle és St. Quentin hőseinek, hogy észrevessük, miszerint értelmileg két olyan embert is felülhalad, mint a minő vetélytársa.

„Chanzy tud imponálni, bir szellemmel és mindazon kitűnő tulajdonokkal, melyek kedvező hadjáratokban győzelemről győzelemre viszik a francziákat. Faidherbe nemcsak a szerencsétlenségek közepette megállná a sarat, miként azt a lefolyt háboru alatt tényleg bebizonyította, de ha valamely hadjárat kezdetén jól felszerelt hadsereget biznának létre, valószínű, hogy nincs oly élő tábornok, a ki kimozdítaná őt állásából.

„Abban különbözik továbbá a két tábornok egymástól, kik mint hevesvéri francziák remélik, a „boszu“ championjai, hogy Chanzy valódi szabad szellem, ma mérsékelt republikánus, holnap royalista vagy talán imperialista tábornagyj jelvényekkel és bárói koronával. Faidherbe ellenben oly határozott szavakkal Gambettapártinak vallotta magát, hogy ha akarná is, nehezen vonhatná azokat vissza.

„A háboru előtt úgy vélekedtek, hogy a francia hadsereg többszázra menő oly tisztet foglal magában mint Faidherbe, és hogy ha szükség lesz rá, elő fognak tűnni, miszerint megmutassák a vi-

alakba lesznek öntve, hogy azokat a kiküldöttek rendszeresen megvizsgálhassák s a választmány is felülvizsgálhassa.

Czirják interpellatiojára titkár azon felvilágosítást adta, hogy a választmányba a körökről s azok évenkénti jelentéseiről csakugyan volt említés téve, megjegyzi egyuttal, hogy a mi a körök népnevelési terén tevékenységét illeti, az még idáig csekély, némely helyt semmi, de reméli, hogy jövőben másként lesz.

Ezután a ma reggel 8—10 óra közt három helyütt tartott mintatanítások megsejmlésére kiküldött tagtársak elnökei tettek jelentést, Pásztor Sándor Gazsi Józsefnek az állami tanító nőképezde gyakorló iskolájában tartott minta előadásáról dícsértesen emlékezik meg, Szekeres József pedig Szabó Endrénnek a hídelvei előkészítő iskolában tartott minta tanítása felől azt referálja, hogy Sz. E. a Fröbel-féle rendszert magyarázta; meglepő vala a tisztaság s jó rend és nyugodtság, melyben a gyermekek szoktatva vannak, általában a tanítás az újabb kor igényeinek megfelelő; a mi az iskola épület állapotát illeti, az javítást igényel. Az iskola épületek s helyiségek rossz állapotáról még Makkai Szentgyörgyi István Benedek Józsefnek a hídelvei népiskolában tartott minta tanítását szemléltette meg, s nagyon dícsérte B. J. foglalkoztató rendszerét, mely szerint ugyanazon egy teremben három osztályt foglalkoztat egyszerre, az egyiket írással, a másikat számfeladványokkal, a harmadikat terményrajzi magyarázatokkal; csak arra figyelmeztet, hogy az énekre igen kevés gond fordítottatik.

A közgyűlés Szabó Endre és Szentgyörgyi indítványára díszoklevéllel kitüntetendő tiszteltbeli tagokul választja: Indai Pétert, Molnár Aladárt, Szász Domokost, György Aladárt, Eber Nándort, Demeter Sámuel zágoni ev. ref. lelkészt.

Ezután Szentgyörgyi Lajos szépen indokolt indítványa olvastatott fel a néptanítóknak a bécsi világkiállításra küldése tárgyában; a vallás és közoktatásügyi minisztériumot megkérdendők véli arra, hogy a néptanító egyletek által ajánlott egyéneket küldje fel államköltségen. Ha ezt meg nem nyerhetnék, akkor küldjön fel az egylet saját költségén két egyént. — A közgyűlés az előbbi eljárást tette magáévá.

Felolvasatott továbbá Szabó Endre indítványa a népszerű és közhasznú könyvek terjesztése tárgyában. Titkár értesíti a közgyűlést, hogy jó és olcsó könyveket terjeszt a pesti Corvina könyvtárolat; ajánlja, hogy hatalmaztassék fel a választmány, mikép e társulattal magát érintkezésbe tegye s attól egy főigynökséget elvállaljon. — A közgyűlés az indítványt és ajánlatot elfogadja.

Titkár olvassa Benedek Lajos, Décsi László és Benedek József indítványát, melyben a Molnár Aladár által megpendített néptanítók nyugdíjaztatás ügyében egy emlékirat szerkesztését ajánlják, mely emlékirat Molnár A. észrevételeink tekintetbe vételével dolgoztatnék ki. A közgyűlés az indítványt egész terjedelmében elfogadta. — Szabó Endre indítványa egy néptanító érdemkönyv tárgyában, melybe beiratnának mindazon tagok, kik az egylet körében maguknak a népnevelés és tanítás terén érdemeket szereztek úgy tetteik; az érdemkönyvből kívánatra hiteles kivonatok készíthetnek; a választmány ez indítványt pártolólág terjeszti a közgyűlés elé, mit az el is fogad.

Mielőtt a szavazatszedő bizottság elnöke jelentését előterjesztette volna, Szász Domokos az

lágna, milyen az a francia katonai nevelés. A sokat dícsért kényszerház, a politechnikai iskola ugyan is évenként mintegy százötven halványarcu fiatal embert szokott szárnra eresztetni, kik a legőszintebb bizodalmat keltették a közönségben s valóban ezek kitűnő nevelésben részesültek, erősek s ügyesek voltak a trigonometriában s két órai gondolkodás után képesek voltak bevenni (papíron) a leg-erősebb európai várat is. De a mint kiléptek az iskolából azon szilárd meggyőződéssel, hogy Metz bevehetetlen és hogy a francia taktika rendszerének nincsen párja: azon pillanattól kezdve egész életükön keresztül sohasem tettek egyetlen lépést sem előre tanulmányaikban, nem igyekeztek tökélyesbűlni, soha rá sem gondoltak, hogy talán valami újabb haladást tett a tudomány, mióta ők mint gyermekek az iskolából kikerültek.

„Pályájok ki volt szabva s elegyengetve mint privilegisált ut a kormány patronatusa és protecciója alatt. Közmunkák, javítások a tüzéség körül, találmányok, mind elvétettek kezeik közül s mind azon extravillan plebs, a ki elég vakmerő volt figyelmeztetéseket adni, javítani avagy valamit fel találni, mint tolatkodó távol tartott minden hivatalos légkörből. Mi haszna lett volna a munkának ily körülmények között? Sőt néha-néha veszélyes is volt a munkálkodás, mert noha a kormány zsinórmértékül tüzte maga elébe, hogy csak a politechnikum növendékeit alkalmazza tüzéségi és tudományos operatióknál, a hierarchiai rangfokozat mindamellett folyton kellő figyelemmel tartott; a kapitány a ki többet akart tudni ezredesénél, a hadnagy, a ki találékonyabbnak kívánt feltűnni kapitányánál és így tovább: aligha meg nem keserülte volna buzgalmat.

„Így az ifjú, lelkesülő lángeszek korán megtanulták visszafojtani buzgalmaikat, s ha valamelyes

egyleti első titkár jövőre fáradságai jutalmául évenként 70—100 forinttal kívánja javadalmaztatni, mi el is fogadtatott.

A tegnapi szavazás eredménye: beadatott 78 szavazat. A jövő egyleti évre elnökül lett megválasztva: Paál Ferenc 74 szavazattal; alelnökül: Sárdi József 70 szavazattal; I. titkárul: Szabó Endre 76 szavazattal; II. titkárul: Orbán Dénes 52 szavazattal; pénztárnokul: Gazsi József 59 szavazattal; könyvtárnokul: Tóth Tamás 75 szavazattal. Megválasztott még 20 választm. tag köztük Jancsó L. pártoló tag is, kit a közgyűlés megjelölt, szüntűgy az ujon választott tisztviselőket is, kik helyeiket a régiek visszaléptével elfoglalták.

Záradékol helybeli ev. luth. lelkész Máda i ur olvasta fel tegnapi mára maradt értekezését azon tema fölött: „mi az oka annak, hogy a falusi néptanító oly nagy buzgalma mellett, oly kevés sikerre jutnak.“ Váolja a földmivelő nép állapotát 48 előtt és jelenleg; a néptanítók helyzetét; előadja, hogy kiknek lenne feladata a népnevelést pártolni, a tanító helyzetén könnyíteni; mint ilyenekül említi a kormányt, a különböző felekezetek lelkészeit, a földes urakat.

Szabó Endre, a néptanítók mulasztásában látja a bajt, mely megmarad addig, míg a néptanítók oly gyengén lesznek díjazva. Muzsnai M. felvinczi tanító azt emeli ki, hogy vannak községek, hol a lakosok népnevelés hiánya miatt egészen elvesztik a magyar jellegét. Szólo kikel különösen a kepe-rendszer ellen, miután a szegényebb községekben a lelkész és a tanító a maguk vetését maguk kénytelenek begyűjteni, mi megalázó és szegényítő, és alkalom arra, hogy kivált a tanító tekintélye a gyermekek előtt alásassék; felemlíti végül, hogy a póttanfolyamra behívott tanítóknak mily kevés a 60 krnyi napidíj s hogy messzire esnek a póttanfolyamra kijelölt központok némely helytől, ilyenkor a szegény tanító csak utra elkölt 40—60 frtot, a mezei munka, (mely némileg a tanítónak egyedüli kenyerét adja) pihen s mikor hazaér, nem tudja miből éljen. Szász Domokos velős beszédet rög-tönöz, s védi a kepe-rendszer, mint az erd. prot. egyház autonómiajának alapját; utal e kérdés nagy horderejére, fontosságára, hogy lanyhult az egyházi és közügyek (milyen a tanítás ügye) iránti részvét és áldozatkészség a köznépben ezt maguknak a tanítóknak és lnlkészeknek rója fel hibául, kik mindig a kormányra szeretnének támaszkodni, elfelejt-vén, hogy a ki fizet az parancsol, a helyett, hogy áldozatkészségforrásait a tárgy népszerűsítése által nyitva tartanak, maga is csekélynek tartja a 60 kr. napidíjt s indítványozza, hogy e tárgyban a választmány egy felterjesztést tegyen, melyben a póttanfolyamok fenntartását s egyszersmind a napidíjnak 1 frtra való felemelését kérelmezzék. Ez indítvány elfogadtatik.

Mire, miután az ev. ref. collegium igazgató-ságának, a városi tanácsnak stb. a tanusított előzenyességért és részvétért elnök indítványára köszönet szavaztatott s a közgyűlés egy karének elének-lésével véget ért.

Évi jelentése

a kolozs-dobokamegyei néptanítók egylete központi választmányának az egylet működéséről s állapotáról az 1872 ki egyleti évben. Felolvasa az egylet 1872. szept. 12-kén tartott közgyűlésén: Szabó Endre egyleti titkár.

E jelentésből megtudtuk, mikép az eddig mű-

uj eszme fogamzott meg agyukban, megőrizték azt mindaddig, míg ősz fejjel elég befolyásos állásra jutottak azoknak érvényesítésére. Csak hogy addig azon eszmék is megőszültek és mindennek eredménye nyilvánvalóvá lett, midőn kenyértörésre került a dolog a németekkel.

„Hogy Faidherbe egy azon kevés és meglepő kivételek közül, az azon rendszabálynak köszönhető, melynek következtében pályája nagyobb részét a gyarmatokban töltötte. Mindjárt amint a metzi alkalmazási iskolát 1842-ben elhagyta, Oránba küldetett, innen Guadeloupeba, majd vissza Algirba és végre 1852-ben a legkitűnőbb tíz évi szolgálat után kapitányi rangra emeltetvén Senegaliába tették át a katonai mérnöki kar aligazgatójává. Két évvel később ezredessé és Senegalia kormányzójává lett és az maradt egész 1865-ig, a midőn azon meggyőződést keltette maga iránt, hogy jobb gyarmati kormányzó nem is képzelhető s hogy még sokra fogja vinni.

„Meg kell jegyeznünk, hogy az algiri hadjáratok alatt keresztül ment Faidherbe azon egész iskolán, mely általában döntő befolyással szokott lenni a közönséges francia tisztekre, — azon könnyű győzelmeken az arabok fölött, a dobzódásban töltött gondatlan életén, a guerillaszerű hadviselés által szükségessé tett laza fegyelmén és mindennek fölött a kis csapatokban való csatározásokon, melyek nagyon alkalmasak oly fajta tiszteket teremteni, melynek alsóbbfokú megtestesülései a boulevardok, absinth fogyasztói, magasbfokuak pedig az oly vezérek, mint Mac-Mahon, Bourbaki, kik 10,000 ember élén csaknem legyőzhetlenek, 100,000 élén pedig tehetetlenek.

„Faidherbe kiválóan zord vérmérsékletével azonban ellen tudott állani Algir olcsó dicsőségei a fél a zsiái szokások elpuhító befolyásának.

ködött központi választmány az egylet múlt évi november 4-én tartott alakító közgyűlésén lett megválasztva, a választmány feladatának tekintve, hogy az erdélyi részek középpontján Kolozsvárt működő és székelő egylet lehetőleg rövid idő alatt az erdélyi néptanító egyletek mintaképévé s ez által Kolozsvár városa köznevelődési hivatásának megfelelővé tétessék. Értesültünk továbbá arról, hogy az évi jelentés azért oly terjedelmes, mert az egylet működése sok irányban ágazott el. — Az egylet alapszabályai némi alaki módosítások után f. évi január 3-án kelt közokt. miniszt. leirattal jóváhagyattak. A választmány mindjárt működése kezdetén a múlt évi közgyűlés határozata alapján a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz emlékiratot intézett az „országos közoktatásügyi tanács“ szervezeti szabályainak módosítása tárgyában. Ez emlékirat sorsa nem tudatik.

A választmány főleg oda törekedett, hogy az egylet rendes tagjai közt a testületi szellemet minél inkább kifejtse s a közös munkásságra, önképzésre, kölcsönös gyámolításra minél több alkalmat nyujthasson. Ezért egyfelől itt a központban működő pályatársaknak alkalmas találkozási és önképzési helyiséget rendeztek be; másfelől pedig az egylet külső körében tanító értekezleteket léptetett életbe. E köröket illetőleg értekezlet arra volt tekintettel a választmány, hogy azokban meddő elméleti értekezések tartása helyett, főleg a népiskolai gyakorlati eljárással foglalkozzanak. Kiválóan a körök működésének elősegelésére szolgált azok megkeresése, melyet a választmány, az egylet törekvésének támogatása végett az egyházi hatóságokhoz intézett. Örömmel értesült a választmány arról, hogy több helyeken a lelkész urak szívélyes támogatásban részesítik a körök működését s a választmány tudtával nem fordult elő eset, hogy valamely néptanítót felekezeti különbség nélkül az egyletbe való belépésre nézve az egyházi hatóságok gátoltak volna.

Hogy az egylet hasznosságát a vidéki közönség tapasztalja, sietett a választmány Posner K. L. pesti kereskedő által a m. évi taneszköz kiállítás alkalmával az egyletnek ajándékozott 50 frt. értékű taneszközöket egyenlően felosztva a köröknek küldeni. Egyenesen és közvetlen a választmány kebeléből indultak ki a következő lépések: kézirata helybeli népoktatási tanintézetekhez, a tanítványok felvételének célszerű szabályozása iránt; átirat a kir. felügyelőséghez a helybeli zugiskolák betöltése iránti körlevél, melyben az országos képviselő választások alkalmával korteskedő minőségben való részvétel káros következményeire figyelmeztet. — A választmány a közoktatásügyi minisztérium által két jeles tanítónak 100—100 frt. kitüntetendő jutalomra ajánlásával bizatott meg; a választmány erre a köröket is felszólítja egy-egy kitűnő tanító ajánlatára. Az ajánlottak közül a választmány titkos szavazattal Tóth Tamás kolozsvári, és Csoma Péter b.-hunyadi tanítót jelölte ki; a minisztérium azonban a kijelölt közül egyedül Tóth Tamást érdemesítő jutalomra.

Toth Tamásnak a kitüntető jutalom díja sept. 2-án artott választm. ülésben adatott át, mely alkalommal a kitüntetett Gyulai Béla „népszerű nevelésstanból“ ingyen kiostlász végett 50 példányt bocsátott rendelkezésre. — Az egyleti év lefolyása alatt igyekezett a választmány az egylet tagjai számának szaporítására nézve minden kedvező alkalmat megragadni.

Tisztársai úgy írják le őt, mint mindig nyugodt, szorgalmas, józan, nem igen kedves természetű, de nagylelkű és lekötő ember. Mig mások pápztak és szenderegtek, ő olvasott; s kiválóan kedvez gondolkodási tárgyat képezte Franciaország-nak mint gyarmati hatalomnak növesztése. Ő azt óhajtotta volna e tekintetben, hogy hazája ura legyen Afrika egész közep tengeri partjainak és Egyiptomnak, hogy ily módon a suez csatorna és a vörös tenger kulcsával kezében sakkban tarthassa folyvást Angliát.

„Az európai francia határoknak nem tulajdonított semmi nagyobb fontosságot. Belgium, vagy a rajnai tartományok bírása figyelmet sem érdemlő haszonlatásnak tetszett előtte, szemben azon óriási befolyással, a melyet Franciaország nyerne, ha afrikai hódításokra fordítaná egy részét azon csapatoknak, melyeket oly szükségtelenül fegyverben tartottak Bismarck rémitgetésére vagy egy mexicói császárság alapítására. Tervei azonban nem vettéket figyelembe.

„Saját kívánságára 1865-ben visszahivatott Faidherbe Senegalból, hol Cayer királyt meghódoltatta, mintegy száz négyszög mérföld területet annectalt s a nyugtalan Omer prófétát lecsendesítette. Az égalj, vagyis talán terveinek meg nem hallgatása elkedvetlenítette őt és készséggel elfogadta a bonei ezred alparancsnokságát, miután már 1867-ben altábornokká lépett elő. Ezután mitsem lehetett Faidherbetől hallani mindaddig, míg a háboru alatt át nem vette az északi hadsereg vezényletét, melyről bár nemsokat beszéltek a francziák, a belátóbb poroszok nagyon tudják, mit ér Faidherbe s első helyre állítják őt a jelenlegi francia tábornokok közt, Manteuffel és tisztei pedig aligha eledledek egy hamar Bapaumeot és St.-Quentin-t.

Sajnálattal kell megjegyezni a választmányok, hogy ama törekvése: roman néptanítókat az egyet körébe belépésre megnyerni, hozzájuk több izben s legutóbb a póttaufolyam alkalmával intézett buzditó felhívások dacára, igen kevés eredményt jutalmaztatott, mert a román néptanítók közül csak igen kevesen léptek be, bár másrésről szívből örült volna a választmány, hogy e kevés számú egyént is megnyerhette, őszinte nemzetiségi és hitfelekezeti viszonyokon felülemelkedet törekvéseinek.

Igyekezett a választmány hazánkban már virágzó tanító-egyletekkel is társviszonyba lépni s ezeket közérdekű törekvései támogatására megnyerni. Nem mellőzheti el azonban a választmány e pontnál a közgyűléssel tudatni, hogy ama sajnálatos, a hazai néptanítókat két táborra osztó viszálytól, mely a m. hó elején a budai tanító-egyletnek az országos tanító-egyleti szövetség létesítése érdekében történt illetéktelen s elhamarkodott fellépése által idéztetett elő, ez egyet választmányja sem maradhatott távol.

(Vége köv.)

Üdvözlő fölirat

Trefort Ágoston igazságügyérhez.

A deézi tanítóképezdei póttaufolyam tanárai és hallgatói Trefort Ágoston urhoz vallás- és közoktatásügyi miniszterre lett kinevezetése alkalmából a következő üdvözlő feliratot intézték:

Nagymélt. miniszter ur!

Kegyelmes urunk!

Nagyméltóságodnak ő felsége Magyarország apostoli királya által vallás- és közoktatásügyi miniszterre lett kinevezetése a belső-szolnokmegyei népiskolai tanítók továbbképzése céljából Deézsen rendezett tanítóképezdei póttaufolyam tanárai és hallgatói kebelében a legbensőbb örömet kelté.

A tudomány és munka az, mely nagyméltóságodat e megérdemelt magas állásra emelte, ezek, valamint rendíthetetlen honszerelme biztos kezeség lehet a nemzetnek s mindnyájunknak, hogy a nagy feladat megoldása: a nemzet szellemi erejének kifejtése, mely egyedül képesíti hazánkat, hogy az alkotmányos, szabad államok sorában méltó helyet foglalhasson el, a nagyméltóságod kezében a legjobb kezekre bízott.

A legmélyebb rokonszenvvel, a legőszintébb bizalommal üdvözljük tehát nagyméltóságodat terhes, de a legüdvösebb munka kezdetén, s fogadja el — mely tisztelettel kérjük — abbéli megmáshatlan ígéretünket, hogy mi, a nemzetnek legszegényebb napszámosai, megértettük dicsőült vezérünk b. Eötvös Józsefnek intó szavát: „Tanítsuk a népet — — — legyen a tanulás mezején hazánkban valóságos népfölkelés”. S mi egyen-egyen hívek leszünk e jelszóhoz: mi gyenge erőnkől kitelhetőleg, mindnyájan segítségére leszünk nagyméltóságodnak a nagy munkában, a közmívelődés terjesztésében.

Végül engedje meg nagyméltóságod, hogy e póttaufolyamon meg nem jelenhetett többi tanítótársaink nevében is tolmácsoljuk lelkünk mélyéből jövő abbéli kívánságunkat, hogy nagyméltóságodat az egek ura hosszú és boldog élettel áldja meg, s adjon erőt, hogy imádott hazánk javára célzó nemes törekvéseit egytől-egyig sikeríttesse.

Mely után öröklő mely tisztelettel maradunk nagyméltóságú miniszter ur! Kegyelmes urunknak Deéz, 1872. szept. hó 8-án

alázatos szolgálai.

(Következnek az aláírások.)

A „Journal des Débats“ a berlini összejövétel következtébeni politikai helyzetéről.

„Először is egy szilárd hadsereg s aztán szövetségek,” ez amaz eljárási rendszabály, melyet a bécsi kormány 1867 óta elfogadott, s mely, mint látszik, Ausztriának már is tetemes előnyöket szerzett. Az osztrák-magyar hadsereg egészen zajtalanul lassankint helyreállított, s a legfőkétebb hadi szerekkel látatott el; az ezredek létszáma kiegészített, a tartalékok begyakoroltattak, s a honvédekből oly csapat alakított, melynek jelesége jelenleg a legszakértőbb tábornokok által is el van ismerve. E rendszabályok megtermék gyümölcseit. Mig Austria Franciaországban megtartá ama rokonszenvet, melyet az 1859-ki háború nem volt képes kioltani, az Olaszországot feléje közeledni, s barátságos viszonyokat kötni láta. Csakhamar Poroszország is ugyanezt tevő. Áthatva azon szükségét, hogy Nemetszágnak délen szintugy, mint keleten, jó érzületű szomszédokkal kell bírnia, hg. Bismarck megszüntetá a berlini lapoknak a bécsi cabinet elleni mérges polemiját, saját fejedelme s az osztrák császár közt egy első találkozást idézett elő, s minden alkalommal azon óhajtsáknak adott kifejezést, hogy Berlin Béccsel békében s barátságban éljen. A császárok jelen összejövetele e politikának megkoronázása. Most már Oroszország is követé Olasz- és Poroszország példáját. A csár épen most kezét szorított Ferencz József császárral, s méltán feltehető, hogy ez ama tények egyike,

melyekkel ő az európai békét megakartá szilárdítani s azt akarta kijelölni, hogy azon eredményeket, melyeket ő a berlini összejövetelel ígért magának, nem az osztrák-magyar birodalom rovására fognak elérni; szóval Ausztria azt látja, hogy mindenütt keresik barátságát; s kormánya büszke lehet az általa követett politika eredményeire.

Berlin és Genf.

„Érdekes és tanulságos ellentétet vehetünk észre — írja a „Pall-Mall Gazette“ — a mindenféle tárgyak fölött, Európa különböző részeiben ez idő szerint ülésező kongresszusok két legfontosabbja között.

Daczára azon rejtélynek, melylyel mind a két kongresszus eljárása körül van véve, s mely a berlini illetőleg nem csak az eljárás részleteire, de magára a célba vett tulajdonképi tárgyra is kiterjed, — elég bizonyossággal állíthatunk egyetmást a vitakozás alatt levő tárgyak természetéről.

Mit művel a genfi békebiróság, mindnyájan tudjuk. Mit tesz a három császár, senki sem tudja, de bizonyosak lehetünk, hogy oly tárgyak fölött értekeznek, a melyek mind e pillanatban, mind sok időre még a jövőben is az összes európai kontinentalis politika gyökerén rágódnak. Ilyenek például a következők: Franciaországnak okvetlenül meg kell magát boszulni Németországon s vissza hódítani Elsass-Lotharingiát. Oroszország a legelső kedvező alkalommal s mihelyt megtette erre a kellő előkészületeket, kiterjeszteni óhajja hatalmát a sláv törzsek között s mindenek fölött elfoglalni Konstantinápolyt. Ausztria, és még inkább Magyarország pedig meggátolni igyekszik Oroszországot eme szándékában.

Németország és Ausztria többé kevésbé feltékenyek egymásra, de mindkettőnek legfőbb törekvése hatalma megszilárdítása s jó karban helyezése, az egyiknek Franciaország, a másiknak Oroszország ellen. Franciaország egymaga meg nem támadhatja Németországot. Ausztria alig védheti egymaga határait Oroszország ellen.

Németország a legostobább helyzetbe jőne, ha egy részről Francia- és más részről Oroszország által megtámadnátnék, Oroszországnak azonban nincsen oka a közvetlen támadásra s természetesen nagyon is óvakodék ily lépéstől.

Szóval a berlini találkozás legszembeötlőbb és legpregnansabb vonásai egyrészt a Francia- és Németország, másrészt az Ausztria és Oroszország között élő differenciák. Az előbbeni differenciák elemzését függőben tartja azon körülmény, hogy Franciaországnak szövetségesre van szüksége, az utóbbiakat pedig az előkészület mindkét érdekelt hatalom részéről.

E kérdések ismét különböző utakon módokon a legszámtalanabb alárendelt kérdésekkel áthatnak szoros kapcsolatban. Például az Olasz- és Spanyolország, valamint a többi európai nagy nemzetek közötti viszonyok szerfőltt lengetegek s minden pillanatban okul szolgálhatnak Európa tulajdonképeni, melyen begyökeredzett villongásainak kitörésére. Mindazáltal Franciaországnak contra Németország és Ausztriának contra Oroszország nagy kérdései képezik és fogják kétségtelenül még számos éven át képezni az európai kontinentalis politika főmozzanatát, melyek rövid időn mint keleti és nyugoti kérdések fognak szerepelni.

Másrésről Genfben a kérdés azén pénzbeli követelés megbirálása, melyet az Egyesült-Allamok emeltek Anglia ellen s mely különféle specialis körülményekkel állván kapcsolatban, nagy érdekeltiséget keltett mindkét állam részéről. A kérdés kétségen kívül vagy azon határozat által fog eldöntetni, hogy Anglia mivel sem tartozik az Egyesült-Allamoknak, vagy azzal, hogy bizonyos összeget tartozik emennek fizetni, mely összeg, ha megítéltetik, kétségtelenül ki is fog fizettetni s az ügy ily módon végleg el lesz intézve.

Szerintünk a kettős alternatíva bámulatos és csaknem páratlan illusztrációját képezi azon nézetnek, a melyet mi a nemzetközi viszonyok természetét és azon határokat illetőleg mindenha fentartottuk és a közönséggel is elfogadtatni igyekeztünk, — a melyeknek korlátai között a „békátársaság“ általános tanai és döntvénye alkalmazható.

És e nézet abból áll, hogy amint megállapodás történt arra nézve, miszerint valamely kérdés nemzet és nemzet között békebiróság útján döntessék el, legalább is a következő feltételeknek kell eleget tenni: Mindenek előtt a kérdésnek oly természetűnek kell lenni, mely ne involválja nagy mérvben sem egyik, sem másik nemzet állandó nemzeti érdekeit, másodsor az illető országok viszonyainak lényegileg barátságosaknak kell lenniök. Mert ha az illetők csak ürgyvet keresnek a háborúra, a békebiráskodás nem lesz egyéb, mint háború álarozban, közönséges előzetes alkudozás alattomos szójátékokkal tarkítva. Ez elv alkalmazása a gyakorlatban a következő két osztályú ügyekre szállítja le a békebiráskodás elvének alkalmazását: Először oly ügyekre, melyek jelenleg léteznek, vagy előre láthatólag kitörőben vannak; másodsor csekélyebb fontosságú ügyekre mint amió pl. néhány év előtt angol hajók elfogatása miatt Angol- és Spanyolország közt felmerült volt.

Más oldalról sem a keleti, sem a nyugati kérdés, sem más csekélyebb fontosságú ügy, melyek amazokkal összefüggésben állanak, nem intézhetők el békebiráskodás útján, és pedig épen ezek ama kérdések, melyeken Európa békéje jelenleg megfordul.

E két különfajú kérdés egybehasonlítása erős fényt vet különbségök indokára, ami nem más, minthogy a nemzeti egység a legszilárdabb, noha nem hajlékonyabb az egységek azon számtalan faja között, mely az emberek közt fennáll; hogy midőn egy nemzet tökéletesen szervezte s berendezve van oly módon, hogy kellően kielégítse az érdekelt feleket, viszonyai más hasonlóan alakult nemzetekhez rendszerint a legbarátságosabbak szoktak lenni, mig azonban ez megtörténik, az embertömegek legkevésbé sem barátságosak egymás irányában, sőt inkább bizonyos fokig természetes ellenségek s még nagyobb fokban okai az ellenségeskedésnek mások között.

Mind a nyugati, mind a keleti kérdés kellő illusztrációkat szolgáltat erre. A villongás magva Német- és Franciaország között Németország szervezeten állapótában fekszik, most pedig Elsass és Lotharingia Németország birtokában fekszik. Ha e tartományok teljesen germánizáltak s francia részről erkölcsileg és diplomatiailag feladatnak, legott meg fog szűnni a villongás a két ország között s kihal az ellenséges érzület.

A keleti kérdés ismét nem más, minthogy hogyan kelljen szervezni Európa délkeleti csucsat, hogy kielégítse Oroszország, Ausztria, Törökország lakóit és a többi nemzeteket, kiknek érdekei e ponton érintve vannak. Ez egyike a legfontosabb és legbonyolultabb problémának, a melyet azonban békebiróság elé vinni nem lehet. Ez, valamint a nyugati kérdés is, különböző rokonszenvek és érdekek összeütközése, mely csak erőhatalommal oldható meg egy vagy más alakban.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, sept. 17.

— **Pesti művész vendégeink:** a három Huber és Sipos Antal — mint halljuk — már elhagyták városunkat s Pestre vissza utaztak.

— **Köveznek, igazítanak.** Mult számunkban szóaltunk fel, a kövezés lassan folyása ellen, ma már elismeréssel kell megemlítenünk, hogy erőiesen hozzá láttak a munkához, nem csak az alsó-szénnyetűben, hanem a középkapuban is a megromált hid kijavításához. — Nagyon helyesen, a mit ma elvégezhetnek, ne hagyják holnapra.

— **Mit tesz az ügyesség.** Deressin urnak tegnap ismételtetni kellett a vasárnapi (akkor páni félelemmel egybekötött) programmot, mert hirszerint a chinaiai nagyon megtetszettek közönségünknek, legalább így magyarázható a falragaszon elől diszló: „közkívánatra.”

— **A diphteritis** közönségesen torokgyík, városunkban is, és pedig a városi munkások gyermekei közt, már kezdi szedni áldozatait. Tegnap egy vasuti kovács 6 éves fia, ki csak pénteken lett beteg, az orvosok fáradozása dacára, kik már a gögmecezt is megakarták rajta kísérelni, halt meg e bajban. Vigyázon városunk egészségügyi hatósága, tegye meg óvó és elzáró rendszabályai jó eleve, nehogy úgy járjon, mint a nagyszabeni polgárság, hol jelenleg ama baj tizedeli a gyermekeket.

— **Felső kabátra került a dolog.** Tegnap annyira hideg s borult idő volt, hogy beíltt ősz-utónak. Bozzeg előkerültek a felső kabátok. A ruhanemű árulók is siettek a nyári öltönyöket elrakni s helyébe aggtak ősziakat, télieket.

— **Mai számunkhoz** van mellékelve a „Házibarád“ című képes hetilap előfizetési felhívása. Ha semmi egyebet nem említenék, csak azt, hogy a „Corvina“ társulat fogja kiadni, már ez is elég ok lenne arra, hogy olvasóink melegen folkarolják az új vállalatot, miután a „Corvina“ országos elismerést érdemlő áldozatokat hozott olvasó és a népnevelést nemesen előmozdító kiadványai által. Az új lap programja tanuskodik, hogy a „Házibarád“ megindítása egy újabb lépés a társulat által kitűzött magasztos cél felé, s a kik itt segédkezet nyujtanak, bizonyára jó cselekedetet visznek véghez. Hogy a „Házibarád“ a mellett becses és érdekes olvasmány is fog lenni, erről kezeskedik a szerkesztő jóhangzásu neve. Szívből óhajtuk tehát, hogy a célának megfelelő fényes siker koronázza a „Corvina“ ez újabb vállalkozását.

— **Deressin József lovarda-társulata** csupán néhány napig fogja előadásait tartani.

(**Neolog.**) Özvegy Fikler Károlina a maga, édes anyja özvegy Csáki Károlina, gyermekei: Károlina, s ennek férje sz. gericezi Nagy Sándor, s kis leányuk Mariska; Béla, Dezső és Matild; továbbá az elhunytak már korábban elhunyt testvéreinek Mikó Lőrincnek családja; Mikó Zsuzsánna, Albert Áronné és családja, s számos rokonok, ösmerősök és barátok nevében mely fájdalommal jelentik, hogy szeretett férje, az illetőknek veje, édes atyja, nagyatyja, testvére, rokona és barátja nyug. ministeri osztálytanácsos hölőni Mikó Samu folyó

hó 7-én délután 1 órakor, életének 71-ik évében öregségi elgyengülésben megszűnt élni. Az Ur kiszólítá az élők sorából a nemes érzelmű honpolgárt, szerető férjet és gondos családapát, mely gyászt borítván a vigasztalhatlan kesergők lelkére, melyet csak az Ur akaratján való megnyugvás tehet elhordozhatóvá. Földi része f. hó 8-án délutáni 5 órakor fog koporsója mellett tartandó könyörgés után a köztemetőbe kikisérteni, s ott az örök nyugalomnak átadatni. Áldás emléken! Béke porain! Ab-rudbányán, sept. 7-én. 1872.

Kolzzsmonostor, sept. 16. 1872.

A kolozsmonostori g. intézetnél a néptanító tanfolyam alatt a tantárgyak ugy időnek beosztva, hogy d. e. 7-től 11 1/2 órákig az elméleti, d. u. pedig mindig praxis végett kívánczolások történtek egyes gépek, telepek megszámolására, mert:

E hó 3-án d. u. 3 órakor t. Rajk a Péter ur gépgyárát szemléltük t. Vörös Sándor tanár ur jelenlétében. A tulajdonos ur mindnyájunkat a legszívéliesebben fogadott. Először is elvezetett működő gépgyarába, hol egyenkint megmutogatót a vasat gyaluló, fűrészelő gépeket s hogy miként van minden egyes dolgozónak hatalmában elzárni a gép működését s ezt ismét működő állapotba visszahelyezni, a nélkül, hogy valamelyikét munkája folytatásában akadályozná; innen a formát készítő műhelybe mentünk, hol több forma-alakot láttunk, s végre az ő általa foltalált ekéket mutogatót.

Ugyan e hó 10-én d. u. 4 órakor fennemlített igen tisztelt tanár ur közbejöttével a Jankó Vincze gépgyárának valánk szemtanui, hol több meglepetés ért mindnyájunkat, minthogy több géppel valánk szerencsések megismerkedni.

Különösen a két embererőre készült cséplőgép mi ugy van összeállítva, hogy egy lőerőre is lehet alkalmazni s ez a legokoszerűbb is, s mint a vezető ur mondá, 4 ember fölválva napjában 30, mig egy lőerővel 40—50 kalongyát (egy kalongya 26 kéve) ki lehet csépelni, vagy csépeltetni; minthogy pedig takarékos gazdánál 5—6 nem mint K. M. barátunk fölfogása szerint állítja, 15 kalangyát képes három ember kicsépelni, azért ezen előnnyel járó gépet ajánljuk jobb módú polgártársaink figyelmébe. (Ára 280 ft.)

Továbbá a törökbuza-fejtőt, mint productio után ex professo tárgyalat kedvesse megmutatá, miként fejtje le a csuszáról a törökbuza anélkül, hogy csak egy szemet is rajta hagyna a csuszán, s mely gépet megszerezni több tanítótársam elhatározá, ez is igen ajánlatos törökbuza termesztő gazdainknak. (Ára 48 ft. o. é.)

Kiemelendők még: a secskavágó, a repce-vágó, rostáló, daráló, almatörő s végre a fűrészgépek.

Csiszér Pető, pálfalvi községi tanító.

Deressin lovardájában naponta esti 7 órakor

NAGY ELŐADÁS

folyton újabb műsorozattal rendeztetik.

Kolozsvári piac. Egy pár szép ökör 470 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 230 ft. Egy pár közepes tehén 200 ft. Marhahus fontja 23 kr. Borjúhus fontja 18 kr. Egy pár szép disznó 230 ft. Egy p. közepes 180 ft. Egy pár süldőmalacz 70 ft. Disznóhus fontja 28 kr. Szalonna, nyers mázsája 44 ft. Szalonna, száraz mázs. 46 ft. Szalonna füstölt fontja 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir köz. kupája 1 ft. Zsir, hájszir kup. 1 ft 70 kr. Ludzsir kup. 1 ft 50 kr. Szóna, szekere 20 ft Szalma, szekere 12 ft. Fa, száraz hosszu öle 30 ft. Fa, száraz rovid öle 12 ft. Nyersfa szekere 7 ft. Egy pár pulyka 5 ft. Egy pár liba 3 ft kr. Egy p kappan 2 ft 40 kr. Egy p. csirke 60 kr. Tojás 4 db 10 kr. Deszka párja 1 ft 10 kr. Zsindely ezre 4 ft. 50 kr.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyiltér.

[17—20]

Titkos betegségeket

és
tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebészudor, születés és szemész.

Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

Megjelent és Demjén László könyvkereskedésében Kolozsvárt és általa minden könyvárusnál kapható:

Kolozsvár története.

Első kötet.
Oklevéltárral. (I) ős- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.
Egy külön kötet világi és világi történettel. (36 tábla.)

34—*

Irta Jakab Elek.

(327)

E művezetékben nagy, epochális munkát lát hosszasan díszíteni és aján-
lati feljegyzések tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e
munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Sőt, ezen a város történetén
I. kötetben, e munkát pörögésére a véni és lefektetve, hogy a nagyszorgalom és
szaktudás jótá mívelt több kedvet onnan e munka folytatására, melynek leírásai
részre az újabbkor történetébe lesz. A ki megismerje, magának ezen 3 részű álló első
kötet, az bizonyára érdeklődő fogja lapozni és benne bízhatodni, s a folytatást
minden áron megvárja magának.

Demjén László.

Bevezetése, eladása és becsérelése

minden leendő
állampapír, elsőbbségi kötvény, sorjegy,
vasúti-, bank- és ipar-aktáknak,
Couponok beváltása.

Megbizatás a cs. kir. bűrzére

készpénz — vagy 10% előre fizetéssel
teljesítenek.

Mindenféle sorjegyek
havi részletek mellett 5 főtől főtől
eladnak.

16—20

(473)

Rothschild és Társa

Opening 21.

— BÉCS —

Részletek
minden huzásra érvényesek

(közvetlen fizetés nélkül)

40-od es. k. osztr. állampapír 1839-től 6 ft.

20-od es. k. osztr. állampapír 1860-tól 8 "

20-od magyar nyaralásos papír 1870-től 7 "

20-od török vasúti sorjegy 1870-től
(36 huzásra érvényes) 4 "

A kolozsvári
hitelbank és zálogkölcsöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 fttól kezdve
pénztárjegyekért, a melyek után 6% ka-
matot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten
is felvehetni az angol-magyar banknál. A
kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű
értékpapírra, arany- és ezüst tárgyra s
más értékes ingóságokra.

Leszámitol váltókat; vesz értékpapi-
rokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra,
utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500
fttől kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2
vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8%
illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az
„első magyar általános biztosító társaság”
főigazgatójának vezetését elvállalván, el-
fogadunk mindennemű tűz-, jég- és élet-
biztosítást.

Az igazgatóság.

Orvosság nélkül.

J. H. Fickert, Dr. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.

A betegség részletes leírására bőve-
ben felírt levelekben

Orvosság nélkül.

Kereken kinyitandó
betegek termelésénél, még re-
habilitációk után, az orvosok által egyéni-
mentőselettel az orvosok által egyéni-
mentőselettel az orvosok által egyéni-

MELL- és TÜDŐ-

Orvosság nélkül.

Orvosság nélkül.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulai-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonnan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben
van, hogy mindennemű **nyomda megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos ívek, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek,
baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb ártak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztet-
nek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szo-
katlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosított.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.